

Від хреста

Олександр ГРІНКА

Історія сумського
краю оповита
звитягою,
загадками і
стражданнями

Шостка

Перша письмова згадка про р. Шостка відноситься до 1551 р., коли московський цар Іван Грозний видав грамоту Н.-Северському Спасо-Преображенському монастирю на земельні угіддя. З 1618 р. територія сучасної Шостки входила до складу Речі Посполитої.

Герб Шостки затверджений 19 червня 1996 р. рішенням Шосткинської міської ради. Автор - П. Сабінін. Щит з золотою каймою перетинає хвиляста лінія. Знизу на блакитному фоні золота козацька порохівниця. Зверху на сріблястому фоні - золота реторт (хімічна колба) - символ хімічної промисловості та одночасно символічна цифра 6 (шоста притока річки Десна), всередині - чорною лінією кільцеподібна спіраль у вигляді намотаної на бобину плівки, графічно вирішеної як механічна шестерня.

СУМЩИНА

Герб Сумської області (автор - Юрій ШЕЛКОВНИКОВ) затверджений облрадою у липні 2000 р. Елементи герба розташовані на геральдичному щиті з синім полем та жовтою окантовкою. У синьому полі - золотий шолом із срібними деталями. Золотий хрест вказує на високу духовність, яка передається із покоління в покоління. Золотий колос, зігнутий у вигляді букви «С», із 25 зернятками - історичний шлях, який пройшли ці землі до утворення Сумської області, він вказує на кількість суб'єктів регіону.

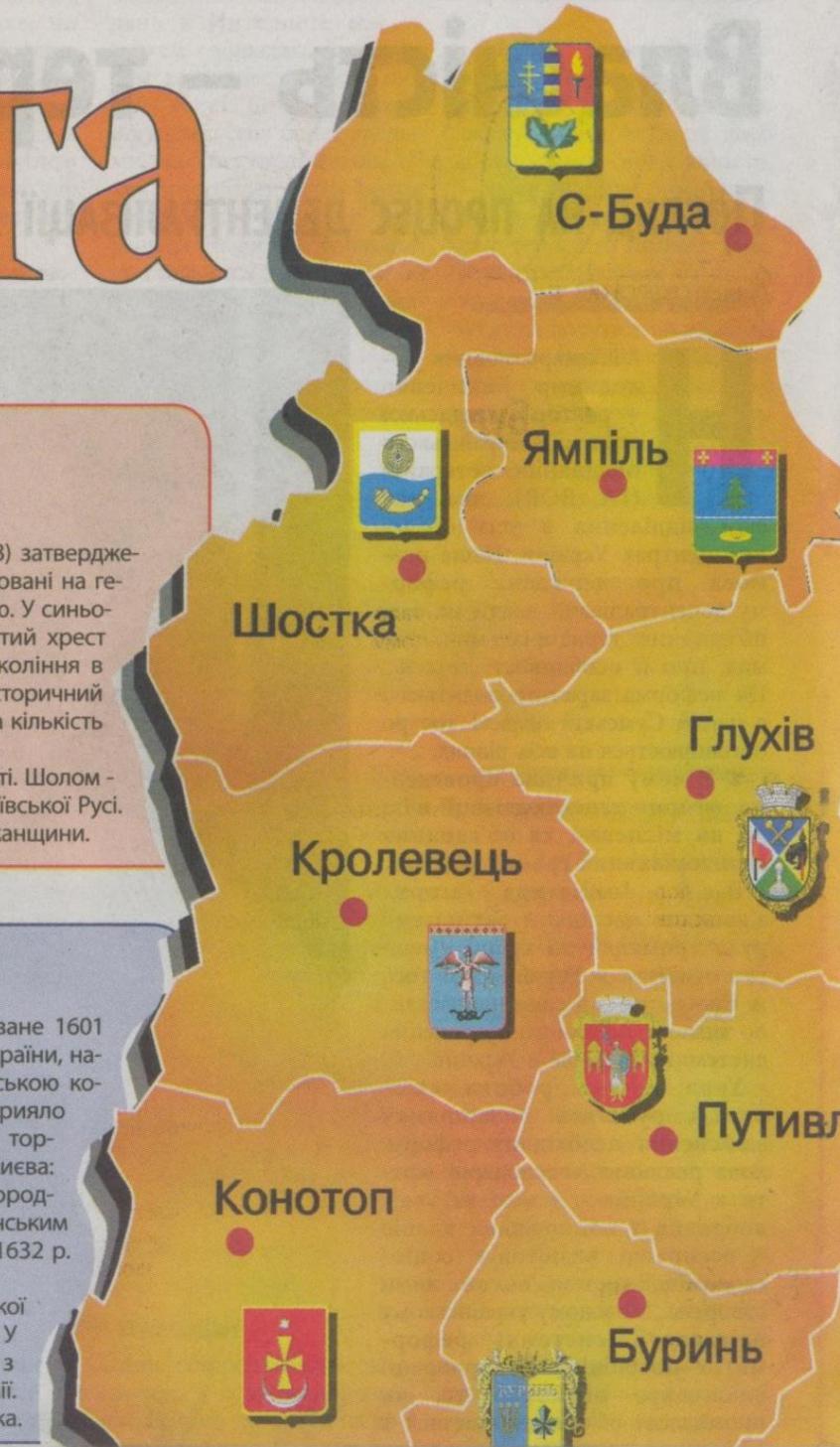
Ці три елементи разом символізують також три складові Сумської області. Шолом - землі, що відійшли від Чернігівської області та історично були в складі Київської Русі. Колос - землі, що відійшли від Харківської області і були частиною Слобожанщини.

Кролевець

Під назвою Кролевець місто засноване 1601 р. переселенцями з Правобережної України, назване на честь короля (круль - польською король). Швидкому зростанню міста сприяло розміщення його на перехресті двох торгових шляхів, що вели з Москви до Києва: одного - через Калугу, Стародуб, Новгород-Сіверський та другого - через Тулу, Орел, Глухів. За Деулінським перемир'ям 1618 р. Кролевець відійшов до Польщі, у 1632 р. значилося як повітове місто.

Сучасний герб Кролевця затверджений рішенням міської ради від 26 січня 1995 р. Автор герба - Б. Пелешук. У бірюзовому полі Архангел Михайло в сріблому одязі з срібним мечем і золотими вагами стоїть на чорній змії. Над щитом доданий орнамент з кролевецького рушника.

Конотоп

За історичними дослідженнями О.Лазаревського, Конотоп був заснований у 1625 р. як форпост на кордоні Російської держави, але у словнику Брокгауза мова йде про те, що Конотоп засновано у вигляді прикордонного містечка близько 1634 р. Конотоп XVII ст.- це невеличке містечко, обнесене земляним валом і палісадом, розташоване на лівому грузькому березі річки Єзуч. У цій своєрідній фортеці було троє воріт: Путивльські, Попівські і Підліпненські.

Рішенням сесії Конотопської міської ради у 2001 р. затвердили історичний герб Конотопа. Практично було відновлено герб 1782 р. В центрі прямокутного червоного щита зображеній золотий Андріївський хрест, під ним - срібний півмісяць внутрішньою стороною доверху, над хрестом - срібна шестикутна зірка (шестикинцева).

Ромни

Вперше місто під назвою Ромен згадується в «Повчанні дітям» князя Володимира Мономаха. Цей автобіографічний твір-заповіт дійшов до наших днів у єдиному списку, вміщенному в Лаврентіївському літописі серед матеріалів про події 1096 р.

Ромен на той час належав до Переяславської землі і як одна з ключових фортець входив до Посульської оборонної лінії, що захищала південно-східні кордони Русі від набігів кочових племен печенігів і половців.

Офіційний герб міста затверджений у 2015 р. На зеленому полі золотий хрест із розширеними раменами на ступінчатій підставці, справа від нього (тобто зліва від глядача) золота 6-променева зірка, зліва - срібний півмісяць, внизу - золота літера "Р".

Липова Долина

У 1647 р. французький посол Гійом-Левассер де Боплан, відвідавши Україну, в книзі «Опис України» вмістив карту, що свідчить про існування у верхів'ї Хоролу поселення Липова Долина. Тут налічувалося 150 дворів. У 1648-1654 рр. у ході Визвольної війни село увійшло до складу Миргородського полку.

Сучасний герб затверджений в 1995 р. Комісія вибрала ескіз, який запропонував завідуючий відділом архітектури та містобудування, головний архітектор району А.Макієвський. В лазуревому щіті золота гілка липи з такими ж листками і срібними квітками, супроводжена вгорі золотим сонцем, а знизу - срібним вищербленою згори і хмароподібною знизу срібною балкою, поверх якої зелений лист зі срібним лататтям. У лівому верхньому кутку золоті літери «1647».

Буринь

Перша письмова згадка про деревню Боринь (у деяких інших рукописних джерелах відома також як Баринь) датована 1688 р., про що свідчить «Географический энциклопедический словарь» під редакцією А.Трошинікова. Вона була осаджена вільними черкасами (так тоді московіти звали українців) на землях пустоші Часького та Олецького городищ. Згодом Буринь стала слободою та центром волості Путивльського повіту Курської губернії.

Герб міста затверджено 27 серпня 2002 р. Він має форму щита. Присутні елементи історичного велетня дуба - ровесника міста. Умовно зображена залізниця, що сприяла розвитку Бурині. Нижня частина щита голубого кольору символізує р. Чаша, на березі якої розташовано місто.

Ромни

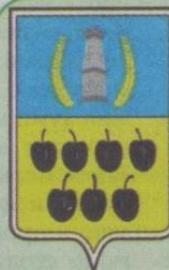
Недригайлів

Липова Долина

Недригайлів

Перша згадка про Недригайлів датується 1632 р. Саме в цьому році він був вперше картографічно зафікований. Заснований він був переселенцями - вихідцями з Наддніпрянської України. До 1647 р. містечко перебувало в складі Речі Посполитої, а потім відійшло до Московського царства. З початку 50-х років XVII ст. Недригайлів стало сотенным містечком Сумського козацького полку.

Герб Недригайлівського району затверджений 29 травня 2001 р. сесією Недригайлівської районної ради. Гербовий щит має форму чотирикутника із загостренням в основі. Вгорі - силует пам'ятника мамонтові. Золоті колоски довкола символізують землеробство. Сливи на жовтім полі в нижній частині герба є запозиченим елементом з історичного герба Недригайлова 1781 р.

Охтирка

Офіційно визнаною датою заснування міста вважається вересень 1641 р. За однією з версій, найбільш вірогідною назва походить від назви одніменної ріки, яка протікає місту. В перекладі з тюркської вона означає «лініва». У 1658 р. тут було створено Охтирський слобідський полк, який проіснував до 1765 р.

Автором герба міста у 1781 р. був майстер із гравером Бекенштейн. Герб зберіг свій вигляд і до цього часу і був затверджений Охтирською міськрадою. Золотий хрест символізує історичну зв'язаність з великій кількості церков та віруючих, а також перехресть чотири, що перетинають місто на чотири великих ярмарки, які проводилися сонце символізує добробут, багатство.

Лебедин

Найбільш вірогідна версія заснування міста: переселенці з Правобережної України, які пішли від одноіменного озера, що знаходиться від назви одноіменного села на Черкащині чи Київщині, звідки

В серпні 1997 р. сесія Лебединської міської ради затвердила нинішній герб: у зеленому полі плаве срібний лебідь, під ним - сім срібних літер: чотири, дві та одна, справа - золотий колосок із листком, зліва - золотий хрест, повернута додолу. Щит обрамований декоративним картушем і увінчаний трьома вежками. Автор - О. Рудь.

ДО ЗМІІ

Середина-Буда

За переказом, селище заснували переселенці, які прийшли сюди на чолі з козаком Середою, від прізвища його і виникла перша частина топоніма. Слово «буда» означало підприємство, на якому

виготовляли з попелу поташ, що використовувався у миловарінні, виробництві скла тощо. Із 1668 по 1781 р. населений пункт перебував у складі Новгород-Сіверської сотні Стародубського полку.

Герб Середина-Буди затверджений 24 березня 2006 р. рішенням Середина-Будської міської ради. Автор герба - Любов Харитоненко. Геральдичне поле герба розділено на три частини. У верхній частині на блакитному полі розміщений хрест старообрядців, а на червоному полі факел з трьома язиками полум'я. Йї розділяє прикордонний стовп. В нижньому жовтому полі розміщені кленове і дубове листя.

Білопілля

За даними археологічних досліджень, місто виникло в X ст. Перша письмова згадка міститься в Іпатіївському літописі під 1146 р. Давньоруський Путівль оспіваний у видатній пам'ятці світової літератури – "Слові о полку Ігоревім". В основу сюжету знаменитої поеми покладені події походу сіверських князів у 1185 р. на половців – войовничих кочівників, що мешкали у степах Східно-європейської рівнини.

Герб Путівля затверджений рішенням сесії міськради від 20 червня 2003 р. Автор - Андрій Гречило. У червоному полі стоїть давньоруський воїн у срібно-золотому вбранині, в правій руці тримає спис, у лівій - синій щит із золотою окантовкою і знаком Ольговичів, по сторонах воїна - дві золоті башти давньоруського міста з відкритими воротами. Черво-

ніська область була створена згідно з Указом Президії Верховної Ради СРСР 10 січня 1939 р. До її складу ввійшли 12 районів Харківської області (Білопільський, Великописарівський, Грунський, Краснопільський, Лебединський, Миропільський, Охтирський, Сумський, Тростянецький, Улянівський, Хотінський, Штепівський), 17 районів Чернігівської області (Буринський, Глинський, Глухівський, Дубов'язівський, Конотопський, Кролевецький, Недригайлівський, Путивльський, Роменський, Середина-Будський, Смелівський, Талалаївський, Хильчицький, Червоний, Шалигинський, Шосткинський, Ямпільський) та 2 райони Полтавської області (Липоводолинський, Синівський).

Зараз у її складі 18 районів, 15 міст, з них 7 - обласного упорядкування, 20 селищ міського типу, 384 сільради, 1500 сільських населених пунктів.

Ямпіль

Ямпіль існував уже у першій половині XVII століття, бо за матеріалами статистичного перепису Ніжинського полку 1654 р. показаний з церквою. Тоді він називався Клином. Назва Клин у Ямполі збереглася досі. Так жителі селища у розмовній мові називають одну з вулиць райцентру, яка має офіційну назву - вулиця Коцюбинського

Герб Ямпільського району являє собою геральдичний щит, у верхній частині якого поле малинового кольору, де розміщені по боках два хрести: символи християнства та козацької звитяги наших предків. Середня частина щита – блакитного кольору із піктограмою ялини – символу хвойних лісів, які найбільш поширені на території району. Знизу середньої частини – вузька біла стрічка, яка представляє головну річку району - Івотку.

Путивль

За даними археологічних досліджень, місто виникло в X ст. Перша письмова згадка міститься в Іпатіївському літописі під 1146 р. Давньоруський Путівль оспіваний у видатній пам'ятці світової літератури – "Слові о полку Ігоревім". В основу сюжету знаменитої поеми покладені події походу сіверських князів у 1185 р. на половців – войовничих кочівників, що мешкали у степах Східно-європейської рівнини.

Глухів

Глухів вперше згадується в Іпатіївському літописі у 1152 р. з 1247 р. містом та навколоїними землями владіли нащадки чернігівських князів – Симеон Михайлович, потім його син Михайло Симеонович. Після об'єднання Великого князівства Литовського з Королівством Польським глухівські землі стали окраїною Польсько-Литовської держави. З 1708 р. по 1764 р. місто було столицею Гетьманщини.

Сучасний герб Глухова було прийнято рішенням сесії міськради 15 березня 1999 р. Автори проекту: В. Белащов і О. Ковалев. За основу герба взятий знак міста 1782 р. Щит скошений зліва і справа, у верхньому синьому полі дві перехрещені золоті булави, в лівому сріблому полі - червоний прапор, в правому золотому полі - бунчук з червоною рукояткою, в нижньому зеленому - кругла печатка.

Білопілля

У 1672 р. на Вирське городище прийшла організована група з 1352 українців із однієїменного містечка Білопілля (з польської сторони). Керував ними Хома Федоренко. Сотником згодом призначили Степана Хоменка, сина Хоми Федоренка. 1674 р. його змінив Степан Куколь з молдавського міста Ясси.

Сучасний герб та прапор міста було затверджено рішенням Білопільської міськради від 11 лютого 2014 р. та внесено зміни у 2016 р. За основу взято історичний герб міста від 1781 р. В золотому щиті на верхньому ділянковому полі зображені рів-

СУМІЙ

жовтий вказує, що Путівль є центром аграрного району.

статку та кадуцей (жезл). В нижньому золотому полі зображені три водяні млини. Поля розділені цегляною аркою.

Лебедин

Тростянець

Краснопілля

В.Писарівка

Охтирка

ють 29
ною, йо-
ротікає по
ка". У 1655-
ї козацький

альдики Симон
еній 30 січня 2004
аменітість міста по
ж торгових шляхів,
ись щороку. Сяюче

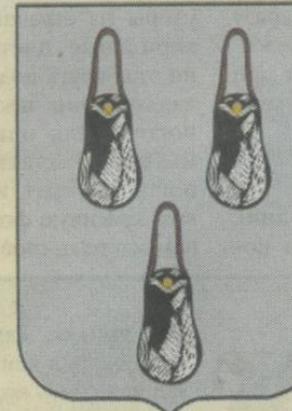
еїжка заснували в 1654
я поблизу, або ж похо-
пришли переселенці.
ї герб Лебедина. На су-
ніх хвильок у три ряди
ота шабля у піхвах, по-
лій срібною міською ко-

Велика Писарівка

Заснували Велику Писарівку вихідці з наддніпрянської України в 1709 р. на землі, що була по- дарована Петром I фельдмаршалу М. Голіцину за його участь в розгромі шведської армії Карла XII. Майже сто років володіли Писарівкою царські вельможі Голіцини, а в 1807 р. слободу, разом з її населенням, що налічувало 5215 душ, купив у Голіциних за 250 тис. руб. князь М. Юсупов.

Герб району затверджений 16 грудня 2003 р. сесією Великописарівської районної ради. На ньому пурпурний щит і золотий колос із сімнадцятьма зернятами - кількість місцевих рад району. База срібна, з сімома зубцями.

СУМИ

Заснування Сум пов'язане з подіями визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького 1648-1657 рр. У 1655 р. на місце нинішніх Сум прийшли на чолі з отаманом Гарасимом Кондратьєвим переселенці з Київщини. Були зведені оборонні споруди, а у 1658 р. сформовано Сумський слобідський козачий полк.

Найпершою символікою Сум можна вважати пропор Сумського слобідського полку, що був затверджений в 1659 р. У 1776 р. герб Сум був розроблений герольдмейстером М. Щербатовим. Затверджений він був 21 вересня 1781 р., а відновлений вже 15 лютого 1991 р. рішенням сесії міськради.

За СРСР герб Сум являв собою червоний щит з лазуровою базою, яка містила зображення з історичного герба - три мисливські сумки. На червоному ж полі - срібна півшестерня з ретортокою та символом атомної енергетики.

Краснопілля

Виникнення Краснопілля пов'язане з будівництвом Білгородської оборонної лінії, призначеної для захисту південних кордонів Російської держави від нападів татар. Близько 1640 р. спорудили острог - укріплення Краснопілля.

Починаючи з 1651 р. поселення швидко зростало - сюди переселилося багато селян і козаків з Правобережної України. Наприкінці 50-х років XVII ст. Краснопілля стало сотенным містечком Сумського слобідського полку.

Герб Краснопільського району затверджений 29 грудня 2001 р. на сесії Краснопільської районної ради. У верхній частині - золотий хрест, над ним три золоті шестикутні зірки. На нижній частині - дві навхрест розміщені зелені гілки. Верхня і нижня частина герба - елементи відомих на території теперішнього символік - Краснопільсько-Сироватської сотні та герба Миропілля.

Тростянець

Історія міста розпочалася після поразки козацьких військ у 1652 р. в битві під Берестечком, коли населення Волині, Поділля, Київщини почало переселення на землі Слобожанщини. Переселенці, які заснували Тростянець серед боліт перед Охтирською горою у 1660 р., прийшли з Наддніпрянщини. Назва козацької слободи утворилася від одноіменної річки Тростянки, порослої тростем.

Сучасний герб міста Тростянець затверджений 25 жовтня 2005 р. рішенням Тростянецької міської ради. Автор проекту - О. Лісниченко. Герб являє собою геральдичний щит, заокруглений знизу, хвилясто перетягтий на зелену й срібну половини. У зеленій верхній половині золота кругла фортеця з чотирма баштами. У срібній нижній - три червоні тростинки із зеленим листям. Фортеця символізує Круглий двір в Тростянці.